ग्रंथालय श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय औसा जि. लातूर

This question paper contains 2 printed pages]

AC—164—2025

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

Paper–XVI

(Reference and Information Sources and Services)

(Saturday, 12-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks*—40

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Write in detail the various criteria of evaluation of reference book. 10

संदर्भ ग्रंथ मुल्यमापन करण्याच्या विविध कसोट्या (निकषांची) सविस्तर माहिती लिहा.

Or

(किंवा)

Discuss in detail on the 'NISSAT' information center.

'निसाट' या माहितीकेंद्रावरती सविस्तर चर्चा करा.

2. What is Encyclopaedia ? Discuss the types of Encyclopaedia. 10

ज्ञानकोश म्हणजे काय ? ज्ञानकोशाचे प्रकार स्पष्ट करा.

P.T.O.

X315YF07076X315YF07076X315YF07076X315YF07076

CamScanner

Or

(किंवा)

What is 'Translation Service' ? Explain the different types of translation service.

'भाषांतर सेवा' म्हणजे काय ? भाषांतर सेवेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

3. Give a detailed information about geographical sources. 10

भौगोलिक संदर्भ साधनाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Or

(किंवा)

What is Dictionary ? Discuss the various types of Dictionary.

शब्दकोश म्हणजे काय ? शब्दकोशाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any *two*) : 10

(*i*) Current Awareness service

(*ii*) INFLIBNET

(*iii*) Year book

(*iv*) Reprographic service.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(*i*) प्रचलित जागरूकता सेवा

(*ii*) इनफ्लीबनेट

(*iii*) वार्षिक

(*iv*) प्रतिलिपी सेवा.

X315YF07076X315YF07076X315YF07076X315YF07076

CamScanner

This question paper contains 3 printed pages]

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय ग्रंथालय औसा जि. लातूर

AC—03—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

ECONOMICS

Paper XI

(History of Economic Thoughts–II)

(Saturday, 26-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—Two Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain Kautilya's views on Wealth and Agriculture. 10

कौटिल्यांचे संपत्ती आणि कृषीविषयक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the main economic ideas of Shankarrao Chavan.

शंकरराव चव्हान यांचे मुख्य आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

P.T.O.

X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1

CamScanner

2. Explain the Drain theory of Dadabhai Naoroji. 10

दादाभाई नौरोजी यांचा गळतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain Mahatma Phule's views on Agriculture.

महात्मा फुले यांचे कृषीविषयक विचार स्पष्ट करा.

3. Explain the main economic ideas of Rajarshi Shahu. 10

राजर्षी शाहू यांचे मुख्य आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain Amartya Sen's views on Poverty and Welfare.

अमर्त्य सेन यांचे दारिद्र्य व कल्याणविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts on Agriculture. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे कृषीविषयक विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the main economic ideas of Yashwantrao Chavan.

यशवंतराव चव्हान यांचे मुख्य आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1

CamScanner

5. Write short notes on (any *two*) : 10

(*i*) Kautilya's views on role of Government in Economic Development

(*ii*) Dadabhai Naoroji's views on measurement of Indian National Income

(*iii*) Abhijeet Banarjee's thoughts on Poverty Alleviation

(*iv*) Problem of Rupee.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(*i*) शासनाची आर्थिक विकासातील भूमिका—कौटिल्याचे विचार

(*ii*) दादाभाई नौरोजी यांचे भारतीय राष्ट्रीय उत्पन्न मापन विषयक विचार

(*iii*) अभिजीत बॅनर्जी यांचे दारिद्र्य निर्मूलन विषयक विचार

(*iv*) रूपायाचा प्रश्न.

X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1X315YCF70B1

CamScanner

ग्रंथालय
... महाविद्यालय
औसा जि. लातूर

This question paper contains 2 printed pages]

AC—02—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

MARATHI

Paper XI

(मध्ययुगीन मराठी वाङ्‌मयाचा इतिहास)

(Saturday, 26-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—Two Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संत तुकारामांचे चरित्र सांगून, त्यांच्या आत्मनिष्ठपर अभंगाचे स्वरूप तुमच्या शब्दात सांगा. 10

किंवा

संत तुकाराम यांच्या अभंगातून व्यक्त झालेल्या सामाजिक जाणिवा तुमच्या शब्दांत लिहा.

2. 'मनाचे श्लोक' मधून कोणते विचार व्यक्त झालेले आहेत, ते लिहा. 10

किंवा

कलाकवी मुक्तेश्वरांच्या महाभारताचे आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.

3. पंडिती कवितेची प्रेरणा आणि स्वरूप विशद करा. 10

किंवा

बखर म्हणजे काय ? ते सांगून भाऊसाहेबांच्या बखरीचे महत्त्व लिहा.

P.T.O.

CamScanner

4. शाहिरी वाङ्मय म्हणजे काय ? ते सांगून राम जोशी यांची शाहिरी समजावून सांगा. 10

किंवा

मोरोपंताच्या 'आर्याभारत' या ग्रंथाचे स्वरूप तुमच्या शब्दांत लिहा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : 10

(*i*) दासबोध

(*ii*) पांडवप्रताप

(*iii*) होनाजी बाळा

(*iv*) सभासद बखर.

X315YB1D420X315YB1D420X315YB1D420X315YB1D420

This question paper contains 2 printed pages]

श्री कु. ... महाविद्यालय ग्रंथालय औसा जि. लातूर

AC—237—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

GEOGRAPHY

Paper–XVI

(Environmental Geography)

(Saturday, 19-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 *Hours* *Maximum Marks*—40

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) Draw neat diagrams and sketches wherever necessary.

(*iii*) Use of map stencils is allowed.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.

(*iii*) नकाशा स्टेनसिळचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. Define Environmental Geography and explain its nature and scope. 15

पर्यावरण भूगोळाची व्याख्या सांगून त्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

P.T.O.

X315Y20ACD7X315Y20ACD7X315Y20ACD7X315Y20ACD7

CamScanner

Or

(किंवा)

Define Ecosystem and explain the various types of Ecosystem with suitable example.

परिसंस्थेची व्याख्या देवून परिसंस्थेचे विविध प्रकार योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

2. Explain the conservation of Natural Resources and sustainable development. 15

नैसर्गिक साधन संपत्तीचे संरक्षण आणि शाश्वत विकास स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

What is Pollution ? Write a detailed note on Air Pollution.

प्रदूषण म्हणजे काय ? ते सांगून हवा प्रदूषणावर विस्तृत माहिती लिहा.

3. Write short notes on any *two* of the following : 10

(*i*) Conservation of Biodiversity

(*ii*) Drought, causes and remedies

(*iii*) Causes of Global warming

(*iv*) Importance of study of Environmental Geography.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(*i*) जैवविविधतेचे संवर्धन

(*ii*) अवर्षणाची कारणे व उपाय

(*iii*) जागतील तापमान वाढीची कारणे

(*iv*) पर्यावरण भूगोलाच्या अभ्यासाचे महत्त्व.

X315Y20ACD7X315Y20ACD7X315Y20ACD7X315Y20ACD7

CamScanner

This question paper contains 3 printed pages]

AC—197—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

SOCIOLOGY

Paper–XII

(Techniques of Social Research)

(Wednesday, 16-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Analyse the primary and secondary techniques of data collection. 10

तथ्य संकलनाच्या प्राथमिक आणि द्वितीयक तंत्राचे विश्लेषण करा.

Or

(किंवा)

State the meaning of interview and elaborate the importance of interview.

मुलाखतीचा अर्थ सांगून मुलाखतीचे महत्त्व विशद करा.

P.T.O.

2. State the characteristics of data collection. 10

तथ्य संकलनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

Or

(किंवा)

Take review types of questionnaire.

प्रश्नावलीच्या प्रकारांचा आढावा घ्या.

3. Elaborate the characteristics of sampling method. 10

नमुना निवडीची वैशिष्टे विशद करा.

Or

(किंवा)

Give the meaning of statistics and explain the importance of statistics.

सांख्यिकीचा अर्थ सांगून सांख्यिकीचे महत्त्व विशद करा.

4. Explain the concept of Mean, Mode and Median. 10

मध्य, मध्यांक आणि मध्यमान संकल्पनांचे विश्लेषण करा.

Or

(किंवा)

Write the importance of computer in social research.

सामाजिक संशोधनात संगणकाचे महत्त्व लिहा.

This question paper contains 2 printed pages]

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय ग्रंथालय औसा जि. लातूर

AC—283—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

GEOGRAPHY

Paper–XVII

(Geography of Maharashtra)

(Tuesday, 22-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks—40*

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) Use of map stencils is allowed.

(*iii*) Draw neat diagram and sketches wherever necessary.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) नकाशा स्टेंसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

(*iii*) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

1. Explain the physical division of Maharashtra and write in detail of Kokan division. 15

महाराष्ट्राचे प्राकृतिक विभाग सांगून कोकण विभागाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Write in detail about the sugar industries in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील साखर उद्योगाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

2. Explain the soil types and their distribution in Maharashtra. 15

महाराष्ट्रातील मृदा प्रकार आणि वितरणाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the forest types and their distribution in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील जंगळाचे प्रकार आणि वितरण स्पष्ट करा.

3. Write short notes on any *two* of the following : 10

(*i*) Western Ghat

(*ii*) Coal

(*iii*) Distribution of cotton

(*iv*) Growth of Population.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(*i*) पश्चिमी घाट

(*ii*) कोळसा

(*iii*) कापसाचे वितरण

(*iv*) लोकसंख्या वाढ.

CamScanner

This question paper contains 3 printed pages]

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय ग्रंथालय औसा जि. लातूर

AC—282—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

HISTORY

Paper–XII

(Social Reformers in Maharashtra and Awakening Movements)

(Tuesday, 22-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks—50*

N.B. :— (*i*) *All* questions are compulsory.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the educational achievement of Dr. Babasaheb Ambedkar. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची शैक्षणिक कामगिरी स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the social work of Karmayogi Baba Amte.

कर्मयोगी बाबा आमटे यांचे सामाजिक कार्य लिहा.

P.T.O.

2. Write the Social Work of Karmaveer Bhaurao Patil. 10

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे सामाजिक कार्य लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the nature of organ donation movement.

अवयव दान चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. Write the social achievement of Dr. Babasaheb Ambedkar. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची सामाजिक कामगिरी लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the educational work of Karmaveer Bhaurao Patil.

कर्मवीर भाऊराव पाटीळ यांचे शैक्षणिक कार्य स्पष्ट करा.

4. Assess the educational work of Karmayogi Baba Amte. 10

कर्मयोगी बाबा आमटे यांच्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Explain the nature of Superstition Eradication Movement.

अंधश्रद्धा निर्मूलन चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

CamScanner

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय
ग्रंथालय
औसा जि. लातूर

AC—114—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

POLITICAL SCIENCE

Paper XII

(Modern Political Analysis)

(Wednesday, 9-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—Two Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) Attempt *All* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explaining the meaning of modern political analysis. State the nature of modern political analysis. 10

आधुनिक राजकीय विश्लेषणाचा अर्थ सांगून आधुनिक राजकीय विश्लेषणाचे स्वरूप विशद करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

What is political analysis ? What are the characteristics of political analysis ?

राजकीय विश्लेषण म्हणजे काय ? राजकीय विश्लेषणाचे वैशिष्टे कोणती आहेत ?

2. Explain the different types of political leadership. 10

राजकीय नेतृत्वाच्या विविध प्रकाराचे विवेचन करा.

Or

(किंवा)

Comment on the basic factor of political participation.

राजकीय सहभागाच्या आधारभूत घटकांवर भाष्य करा.

3. Discuss in detail the political party structure. 10

राजकीय पक्षाच्या संरचनेवर सविस्तर विवेचन करा.

Or

(किंवा)

Write in detail on classification of political party.

राजकीय पक्षाचे वर्गीकरण यावर सविस्तर लिहा.

4. Write in detail the behaviorist approach. 10

वर्तनवादी दृष्टीकोन यावर सविस्तर लिहा.

CamScanner

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय
ग्रंथालय
औसा जि. लातूर

This question paper contains 4 printed pages]

AC—159—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

ENGLISH (Optional)

Paper–XI (DSE-ENG-II)

(Literary Criticism–II)

(Saturday, 12-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) *All* the questions are compulsory.

(*ii*) Figures to the right indicate full marks.

1. Explain the functions of criticism as suggested by Alexander Pope. 10

Or

Discuss Dr. Johnson's views on poetry.

2. Critically evaluate William Wordsworth's concept of Poetry. 10

Or

Discuss the primary and secondary imagination as suggested by S.T. Coleridge.

P.T.O.

3. Elucidate Matthew Arnold's 'Touchstone Method'. 10

Or

Examine the views of Walter Pater on criticism.

4. 'Interpret I.A. Richard's concept of poetry. 10

Or

Evaluate the concept of impersonal theory of poetry as suggested by T.S. Eliot.

5. Critically appreciate any *one* of the following poems :

Most near, most dear, most loved and most far,
Under the window where I often found her
Sitting as huge as Asia, seismic with laughter.
Gin and chicken helpless in her Irish hand.
Irresistible as Rabelais, but most tender for.
The lame dog and hurt birds that surround her,–
She is a procession no one can follow after
But be like a little dog following a brass band
She will not glance up at the bomber, or condescend
To drop her gin and scuttle to a cellar,
But lean on the mahogamy table like a mountain

CS CamScanner

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय ग्रंथालय औसा जि. लातूर

This question paper contains 3 printed pages]

AC—162—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

PUBLIC ADMINISTRATION

Paper–XI

(Western Administrative Thinkers)

(Saturday, 12-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Describe the relation between Public Administration and Political Science. 10

लोकप्रशासन आणि राज्यशास्त्र यांच्यातील संबंधांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write an essay on F.W. Riggs concept of Development Administration.

एफ. डब्ल्यू. रिग्जच्या विकास प्रशासन संकल्पनेवर निबंध लिहा.

P.T.O.

2. Elucidate Abraham Maslow's Motivation theory. 10

अब्राहम मास्लोचा अभिप्रेरणा सिद्धांत विशद करा.

Or

(किंवा)

Comment on Herbert Simon's Decision-making theory.

हर्बर्ट सायमनच्या निर्णय-प्रक्रिया सिद्धांतावर भाष्य करा.

3. Discuss on F.W. Riggs concept of Prismatic Society. 10

एफ. डब्ल्यू. रिग्जच्या लोलकीय समाज संकल्पनेवर चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Elucidate Abraham Maslow's theory of Need of Hierarchy.

अब्राहम मास्लोचा गरजांचा पदसोपान सिद्धांत विशद करा.

4. Explain Herbert Simon's Communication theory. 10

हर्बर्ट सायमनचा संसूचन सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Comment on Max Weber's theory of Bureaucracy.

मॅक्स वेबरच्या नोकरशाही सिद्धांतावर भाष्य करा.

CamScanner

This question paper contains 3 printed pages]

AC—160—2025

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Third Year) (Sixth Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2025

SOCIOLOGY

Paper–XI

(Indian Social Reformer)

(Saturday, 12-4-2025) **Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon**

Time—2 Hours *Maximum Marks*—50

N.B. :— (*i*) Attempt *all* questions.

(*ii*) *All* questions carry equal marks.

(*i*) सर्व प्रश्न सोडवा.

(*ii*) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the characteristics of Social Reform. 10

सामाजिक सुधारणेची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the Chhatrapati Shivaji Maharaj's policy of social justice.

छत्रपती शिवाजी महाराजाचे सामाजिक न्यायाचे धोरण स्पष्ट करा.

P.T.O.

2. Explain the meaning of social reform. 10

सामाजिक सुधारणेचा अर्थ स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the contribution of Mahatma Jyotirao Phule towards education.

महात्मा ज्योतीराव फुले यांचे शिक्षणाविषयीचे योगदान स्पष्ट करा.

3. Explain the biography of Chhatrapati Shivaji Maharaj. 10

छत्रपती शिवाजी महाराजाचे जीवनचरित्र स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the contribution of Mahatma Jyotirao Phule on farmer.

महात्मा ज्योतीराव फुले यांचे शेतकऱ्या विषयीचे योगदान स्पष्ट करा.

4. Explain the Rajarshi Shahu Maharaja's views on Reservation Policy. 10

राजर्षीशाहू महाराजाचा आरक्षण धोरणाविषयीची दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain Dr. Babasaheb Ambedkar thoughts on labour welfare.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकराचे कामगार कल्याणाविषयीचे विचार स्पष्ट करा.

CamScanner